Dış ticaret açığı Ekim ayında 4.16 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti.

Yurtiçi piyasalarda geçtiğimiz hafta Ekim ayı dış ticaret verileri takip edildi. Dış ticaret açığının aylık bazda gerilemesinde, Ekim ayında ihracatın ithalattan daha fazla artması etkili oldu. Ekim ayında yıllıklandırılmış dış ticaret açığı ise, düşük seyreden petrol fiyatlarının katkısının hissedilmeye devam edilmesi ve enerji maliyetleri üzerindeki düşürücü etkisinin sürmesiyle yıllık bazda daralmaya devam etti. Bu haftaki raporumuzda dış ticaret gelişmelerini yakından ele alacağız.

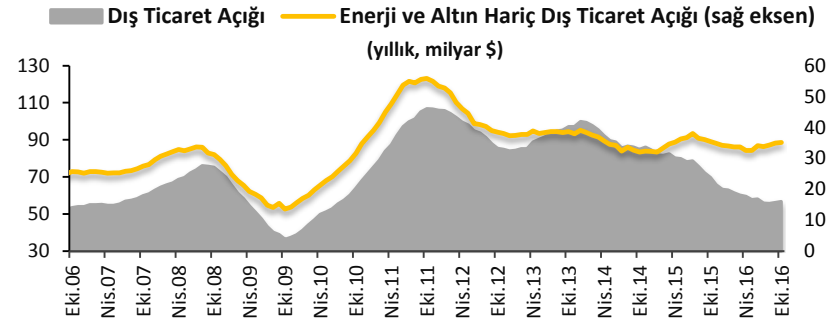

Kaynak: TÜİK

Ekim ayında dış ticaret açığı 2015 yılının aynı dönemine göre %13.2 artışla 4.16 milyar dolar olarak açıklandı. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış rakamlara göre dış ticaret açığı ise 2015 yılının aynı dönemine göre yıllık bazda %3.3 artışla 4.7 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. 2015 yılı Ekim ayında 69.7 milyar dolar olan 12 aylık kümülatif dış ticaret açığı 2016 yılının aynı döneminde 56.8 milyar dolar seviyesine geriledi. Bu durumda, enerji fiyatlarındaki düşük seyrin ithalat kanalıyla dış ticaret açığına yaptığı olumlu katkının etkili olduğunu düşünüyoruz. Yıllık enerji ve altın hariç dış ticaret açığı yıllık bazda %0.8 azalarak 35.2 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Yıllık enerji ticareti açığında, yıllık bazda düşüşün ivme kaybetmesine rağmen enerji ithalatında düşüş yaşanması nedeniyle devam ettiği görülüyor. Petrol fiyatlarının baz etkisinin katkısının hissedilmeye devam edilmesi sayesinde enerji maliyetleri üzerindeki düşürücü etkisinin devam ettiğini düşünüyoruz. Önceki raporlarımızda, önümüzdeki dönemde enerji maliyetlerinin dış ticaret açığına yaptığı olumlu katkının azalacağını düşündüğümüzü ifade etmiştik. Ağustos ayı itibarıyla enerji ve altın hariç dış ticaret açığının artmaya başlamasına rağmen dış ticaret açığı enerji maliyetinin olumlu katkısıyla daralmaya devam etmişti. Beklentimiz doğrultusunda enerji maliyetlerinin katkısının azaldığını ve yıllık dış ticaret açığının Eylül ayı itibarıyla artmaya başladığını görüyoruz. Bu durumun, Ekim ayındaki en dikkat çekici dış ticaret gelişmesi olduğunu düşünüyoruz.

Dış ticaret verileri 2016 yılı Ocak-Ekim dönemi itibarıyla incelendiğinde, ihracatın geçen yılın aynı dönemine göre %2.8, ithalatın ise %5.8 azaldığı görülüyor. Böylece bu dönemde petrol fiyatlarındaki düşük seyrin desteğiyle dış ticaret açığı %12.6 gerileyerek 46.2 milyar dolar oldu. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise yılın ilk dokuz ayında %71.7'ye yükseldi. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış dış ticaret açığına 3 aylık ortalamalar itibarıyla bakıldığında, son iki aydır üst üste azalış yaşadığı dikkat çekiyor.

Dış ticaret istatistiklerinin ayrıntılarına bakıldığında ise, Ekim ayında ihracatın bir önceki yılın aynı ayına göre %3 azalarak 12.8 milyar dolar olduğu görülüyor. Geçtiğimiz ay hafif azalış yaşayan ithalatın ise Ekim ayında %0.5 artarak 17 milyar dolar seviyesinde gerçekleştiği görülüyor. Ekonomik aktiviteye ilişkin öncül niteliğinde olan ithalatın alt kalemlerindeki gelişime bakıldığında, Eylül ayında yıllık bazda gerileyen sermaye malları ithalatının Ekim ayında %5 artış kaydettiği görülürken ara malı ithalatının Ağustos ayındaki hafif artışa rağmen hala zayıf seyrettiği dikkat çekiyor. Tüketim malı ithalatının ise %3 arttığı ancak artış hızının yavaşladığı görülüyor. Ekim ayında en çok ihracat yapılan ülke Almanya olurken en çok ithalat yapılan ülke ise Çin oldu. Ekim ayında dış ticaret açığında, ihracatın ithalata kıyasla daha fazla azalması sonucunda yıllık bazda artış yaşandı. 2015 yılı Ekim ayında %78.3 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı ise 2016 yılı Ekim ayında %75.5'e yükseldi.

Sonuç olarak, 2015 yılı Ekim ayında 3.68 milyar dolar olan dış ticaret açığı 2016 yılı Ekim ayında 4.16 milyar dolara yükseldi. 12 aylık kümülatif rakamlarla bakıldığında dış ticaret açığının yıllık bazda %18.5 gerilediği, Ocak-Ekim döneminde ise %12.5 düşüş yaşadığı görülüyor. Veriler çerçevesinde, Ekim ayında enerji fiyatlarındaki düşük seyrin dış ticaret açığını sınırlı da olsa olumlu yönde etkilediğini düşünüyoruz. Ancak Kasım ayında yapılan ABD başkanlık seçimlerinde Donald Trump'ın seçilmesinin ardından kurlarda yaşanan yukarı yönlü hareketler son iki aydır artan dış ticaret açığının yükseliş hızını yavaşlatabilir. Enerji ithalatının önümüzdeki dönemde dış ticaret açığı üzerinde önemli ölçüde olumsuz bir etkide bulunmasını beklemememize rağmen petrol fiyatlarındaki baz etkisinin ve petrol fiyatlarındaki düşüşün sona ermesi nedeniyle yıllık dış ticaret açığındaki daralmanın sonuna gelindiğini düşünüyoruz. Bunun yanı sıra önceki raporlarımızda da belirttiğimizi üzere, önemli ihracat ortağımız olan İngiltere ve Avrupa Birliği ile ticari ilişkilerimizin Brexit kararından uzun vadede nasıl etkileneceğine yönelik belirsizlikler sürse de normalleşmeye başlayan Türkiye ile Rusya ilişkilerinin önümüzdeki dönemde daha da geliştirilmesi ihracatımıza katkıda bulunabilir. 2015 yılını 63.4 milyar dolar seviyesinde tamamlayan ve Eylül ayı itibarıyla 56.2 milyar dolarseviyesine gerileyen dış ticaret açığının yılın kalan aylarında bir miktar artarak 2016 yılını 61 milyar dolar seviyesinde tamamlamasını bekliyoruz.

Haftalık Veri Takvimi (05 Aralık – 09 Aralık 2016)

Tarih	Ülke	Açıklanacak Veri	Önceki	Beklenti
05.12.2016	**Türkiye**	TÜFE (Kasım, a-a)	%1.44	%0.52 (Açıklandı.)
		ÜFE (Kasım, a-a)	%0.84	%2.00 (Açıklandı.)
	ABD	Hizmet PMI (Kasım)	54.7	54.8
		ISM Hizmetler Endeksi (Kasım)	54.8	55.5
	Euro Bölgesi	Hizmet PMI (Kasım)	54.1	54.1
		Perakende Satışlar (Ekim, y-y)	%1.1	%1.7
	Almanya	Hizmet PMI (Kasım)	55.0	55.0
	Fransa	Hizmet PMI (Kasım)	52.6	52.6
	İtalya	Hizmet PMI (Kasım)	51.0	51.6
	İngiltere	Hizmet PMI (Kasım)	54.5	54.0
	Japonya	Hizmet PMI (Kasım)	50.5	--
		Tüketici Güven Endeksi (Kasım)	42.3	--
06.12.2016	**Türkiye**	2017 Yılı Para ve Kur Politikası Metni	--	--
		Reel Efektif Döviz kuru (Kasım)	98.51	--
	ABD	Dış Ticaret Dengesi (Ekim)	-36.4 Milyar Dolar	-42.0 Milyar Dolar
		Fabrika Siparişleri (Ekim)	%0.3	%2.5
		Dayanıklı Mal Siparişleri (Ekim)	%4.8	%2.0
	Euro Bölgesi	GSYH (3.çeyrek, y-y)	%1.6	%1.6
	Almanya	Fabrika Siparişleri (Ekim, a-a)	-%0.6	%0.6
07.12.2016	**Almanya**	Sanayi Üretim Endeksi (Ekim, Takv. Arınd., y-y)	%1.2	%1.6
	Fransa	Dış Ticaret Dengesi (Ekim)	-4,769 Milyon Euro	-4,350 Milyon Euro
		Cari İşlemler Dengesi (Ekim)	-3.4 Milyar Euro	--
	İtalya	İşsizlik Oranı (3.çeyrek)	%11.5	%11.6
	İngiltere	Sanayi Üretim Endeksi (Ekim, y-y)	%0.3	%0.5
	Japonya	Öncül Göstergeler Endeksi (Ekim, öncül)	100.3	101.4
08.12.2016	**Türkiye**	Sanayi Üretim Endeksi (Ekim, Takv. Arınd., y-y)	-%3.1	--
	ABD	Haftalık İşsizlik Maaşı Başvuruları	268 Bin Kişi	255 Bin Kişi
	Euro Bölgesi	Avrupa Merkez Bankası (ECB) Toplantısı ve Faiz Kararı	--	--
	Japonya	Cari İşlemler Dengesi (Ekim)	1821.0 Milyar Yen	1545.0 Milyar Yen
		Dış Ticaret Dengesi (Ekim)	642.4 Milyar Yen	603.0 Milyar Yen
		GSYH (3.çeyrek, Mevs. Arınd., ç-ç)	%0.5	%0.5
09.12.2016	**Türkiye**	Cari İşlemler Dengesi (Ekim, a-a)	-1.68 Milyar Dolar	-1.8 Milyar Dolar
	ABD	Michigan Ün. Tük. Güven Endeksi (Aralık, öncül)	93.8	94.4
	Almanya	Dış Ticaret Dengesi (Ekim)	24.2 Milyar Euro	22.0 Milyar Euro
		Cari İşlemler Dengesi (Ekim)	24.2 Milyar Euro	22.0 Milyar Euro
	Fransa	Sanayi Üretim Endeksi (Ekim, y-y)	-%1.1	-%0.6
	İngiltere	Dış Ticaret Dengesi (Ekim)	-5,221 £	-4,300 £

TÜRKİYE

Türkiye Büyüme Oranı

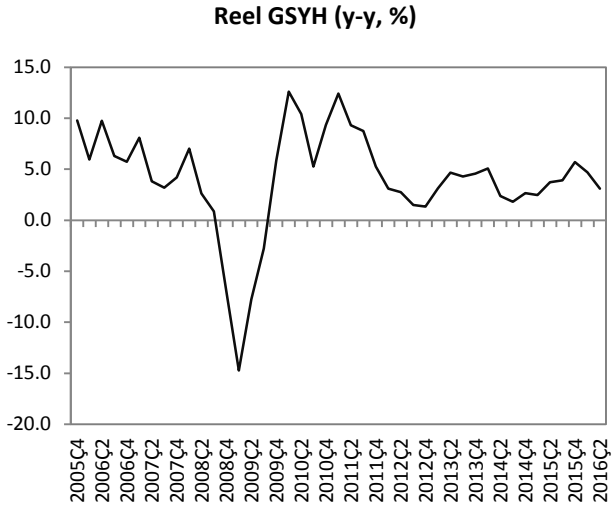

Kaynak:TÜİK

Sektörel Büyüme Hızları (y-y, %)

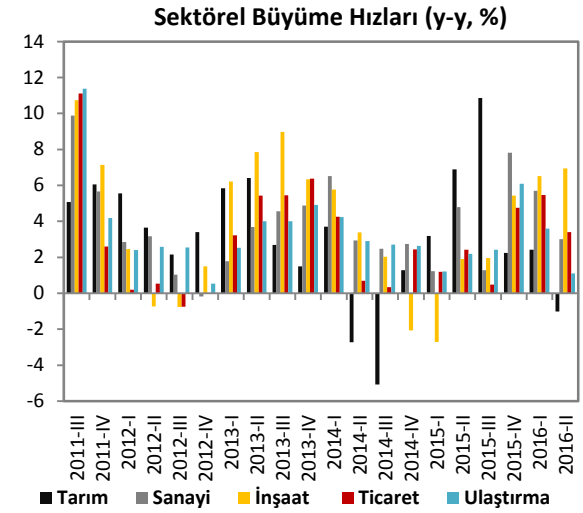

Kaynak:TÜİK

Harcama Bileşenlerinin Büyüme Hızları (y-y, %)

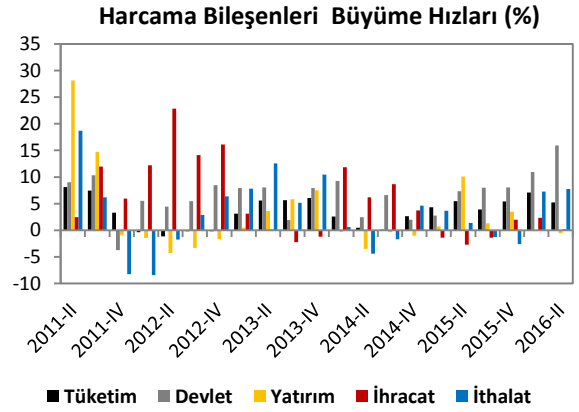

Kaynak: TÜİK

Sanayi Üretim Endeksi

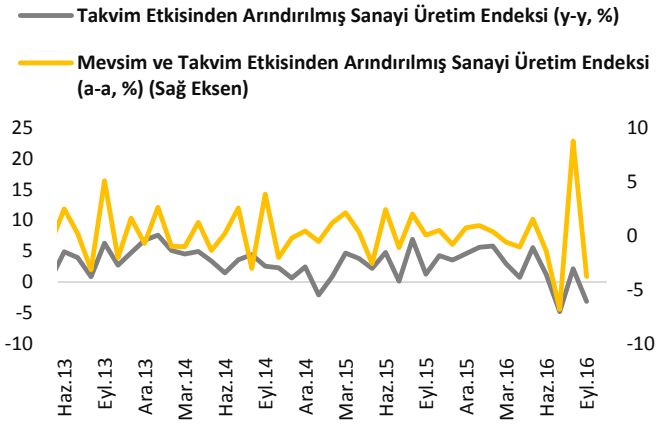

Kaynak: TÜİK

Toplam Otomobil Üretimi

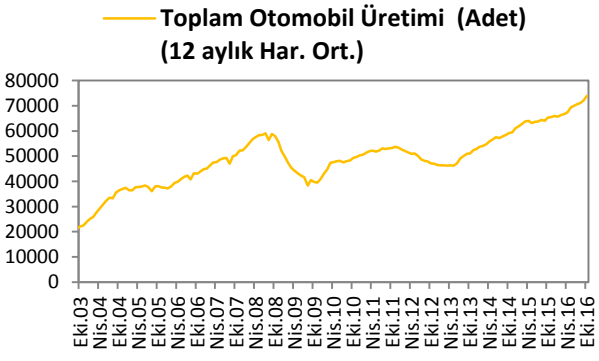

Kaynak: OSD, VakıfBank

Sanayi Ciro Endeksi

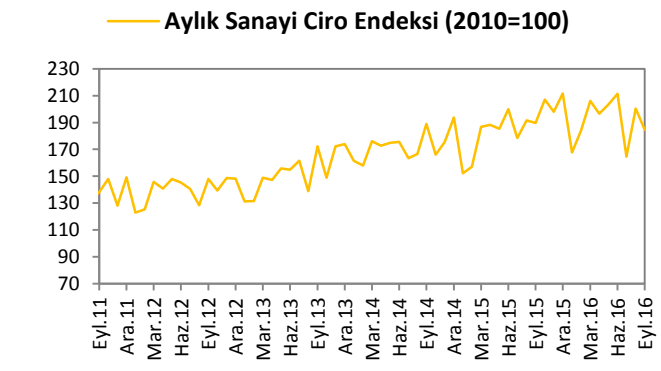

Kaynak:TÜİK

Beyaz Eşya Üretimi

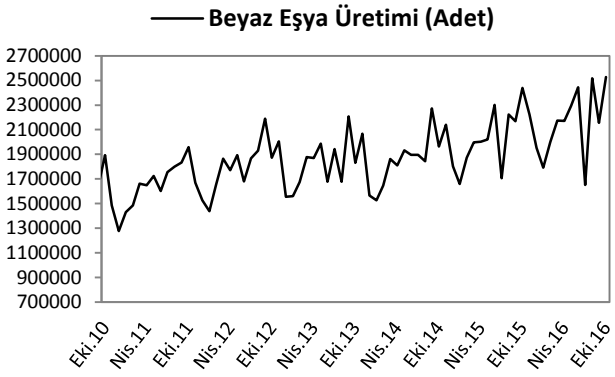

Kaynak:Hazine Müsteşarlığı

Kapasite Kullanım Oranı

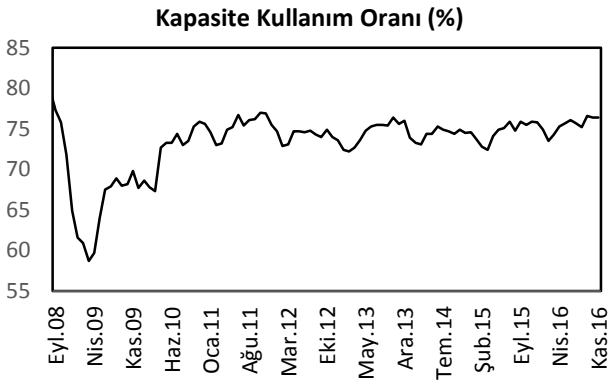

Kaynak:TCMB

PMI Endeksi

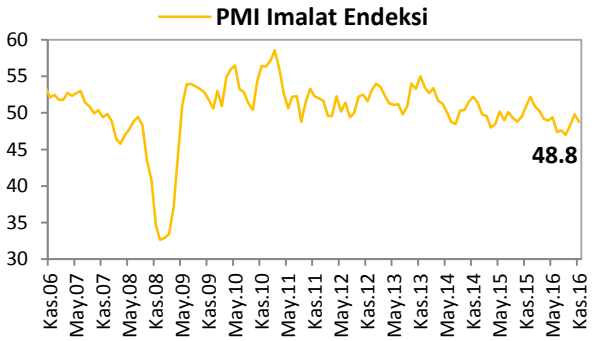

Kaynak:Reuters

ENFLASYON GÖSTERGELERİ

TÜFE ve Çekirdek Enflasyon

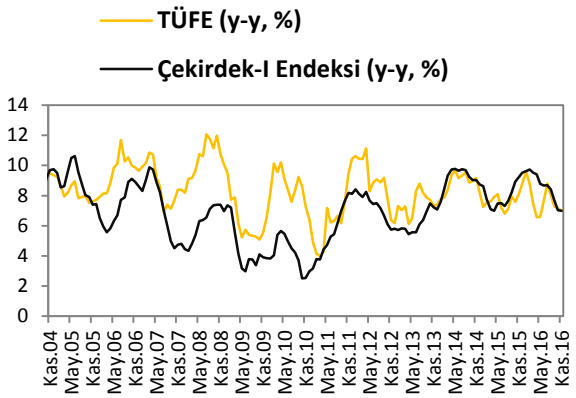

Kaynak: TCMB

ÜFE

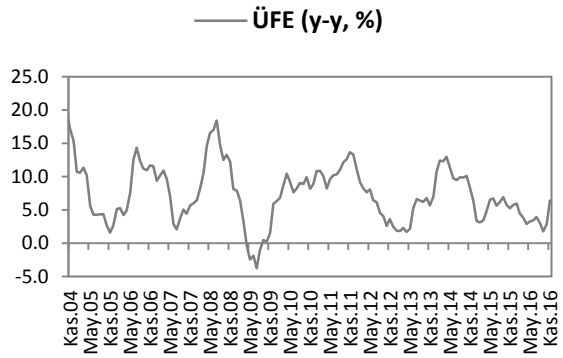

Kaynak: TCMB

Dünya Gıda ve Emtia Fiyat Endeksi

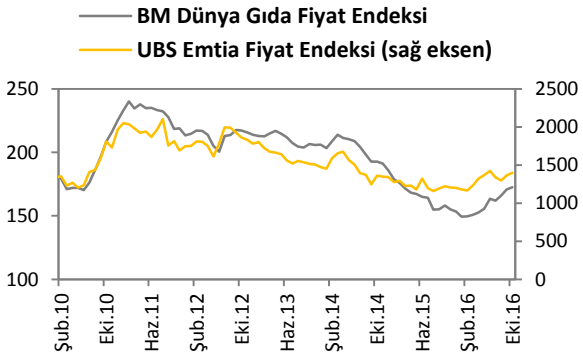

Kaynak:Bloomberg

Gıda ve Enerji Enflasyonu (y-y, %)

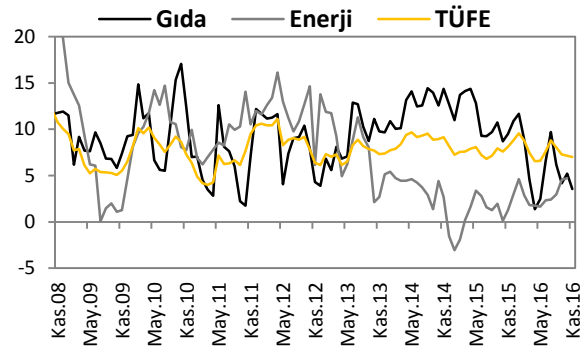

Kaynak: TCMB

Enflasyon Beklentileri

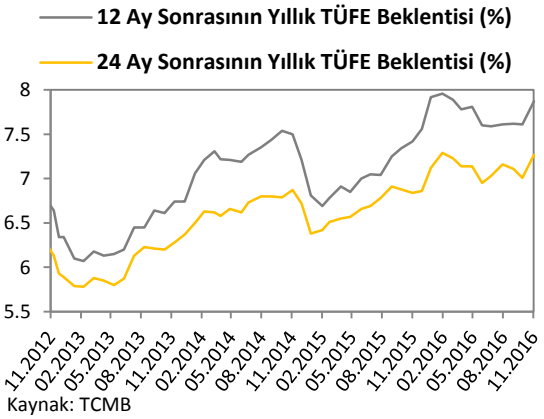

Kaynak: TCMB

Reel Efektif Döviz Kuru

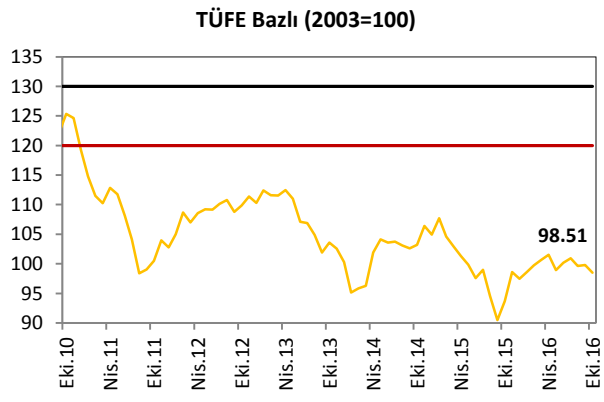

Kaynak: TCMB

İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

İşsizlik Oranı

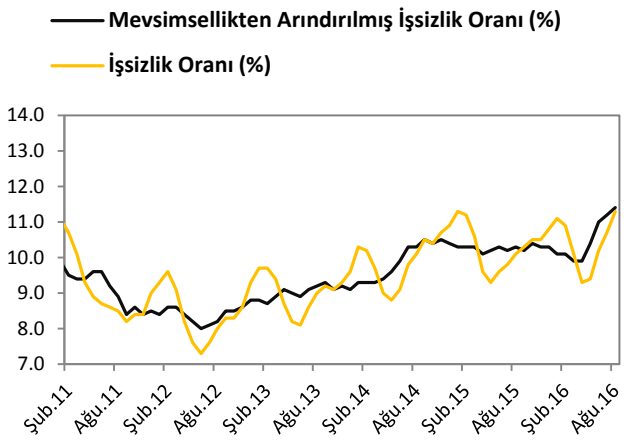

Kaynak: TÜİK

İşgücüne Katılım Oranı

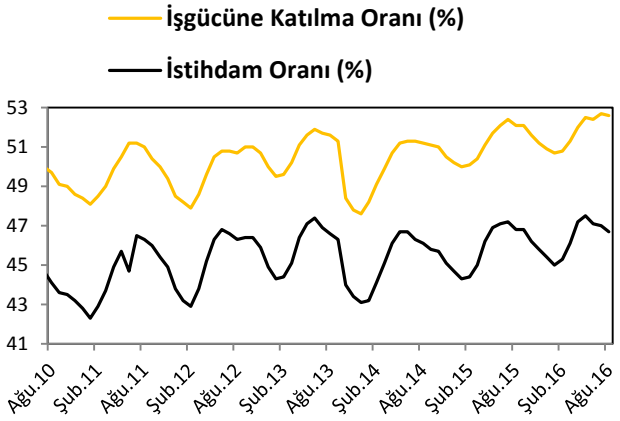

Kaynak: TÜİK

Kurulan-Kapanan Şirket Sayısı

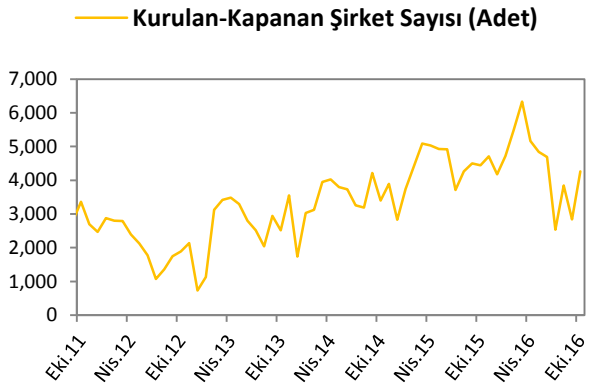

Kaynak: TOBB

DIŞ TİCARET GÖSTERGELERİ

İthalat-İhracat

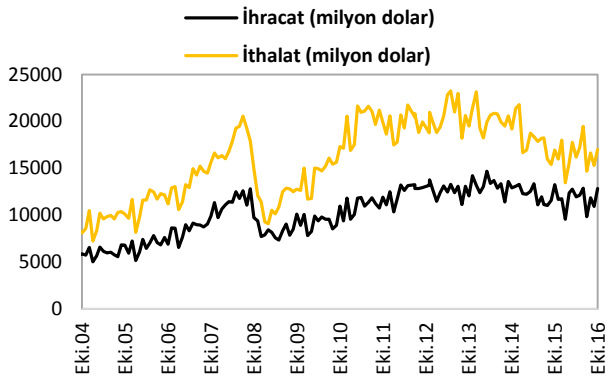

Kaynak: TCMB

Dış Ticaret Dengesi

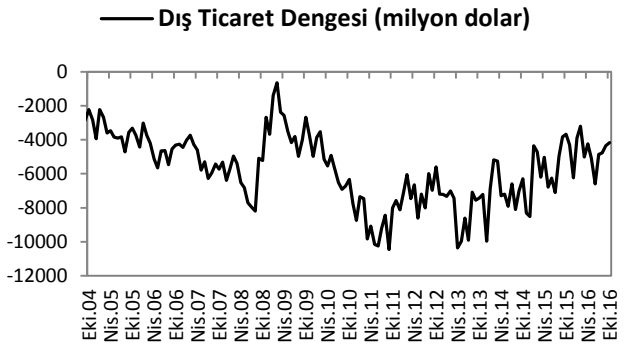

Kaynak: TCMB

Cari İşlemler Dengesi

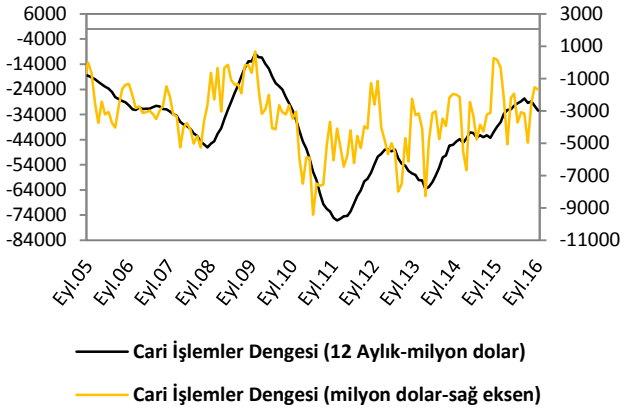

Kaynak: TCMB

Sermaye ve Finans Hesabı

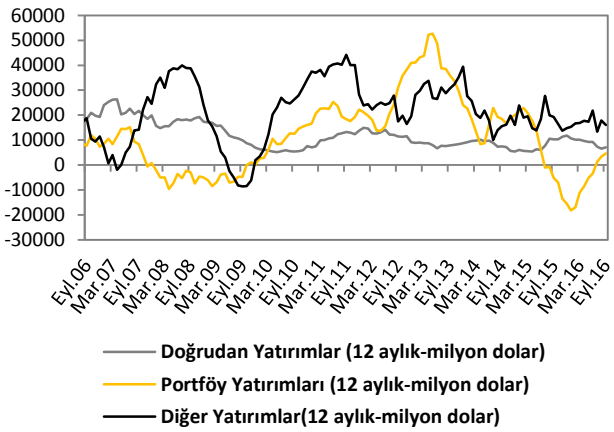

Kaynak: TCMB

TÜKETİM GÖSTERGELERİ

Tüketici Güveni ve Reel Kesim Güveni

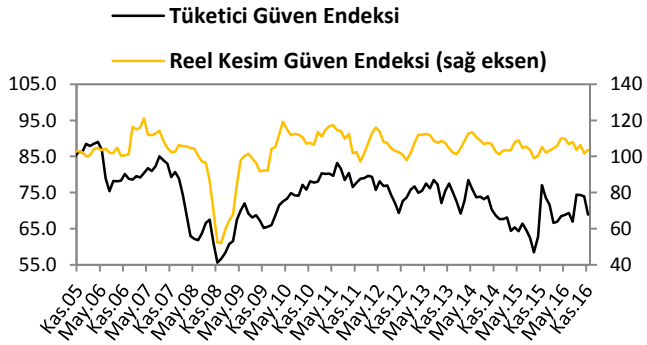

Kaynak: TCMB

KAMU MALİYESİ GÖSTERGELERİ

Bütçe Dengesi

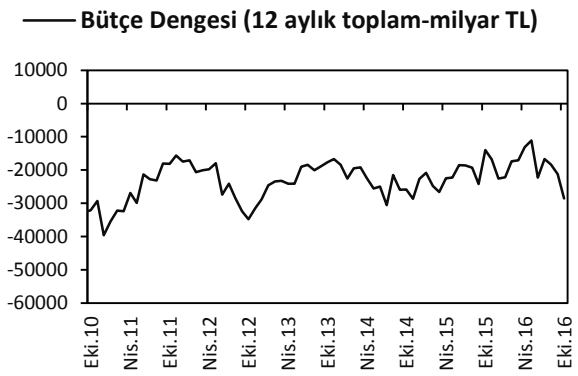

Kaynak: TCMB

Faiz Dışı Denge

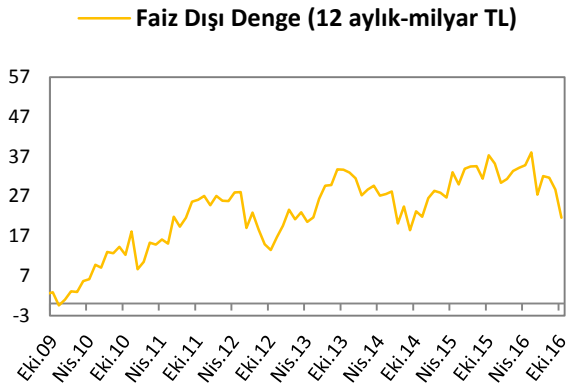

Kaynak:TCMB

İç ve Dış Borç Stoku

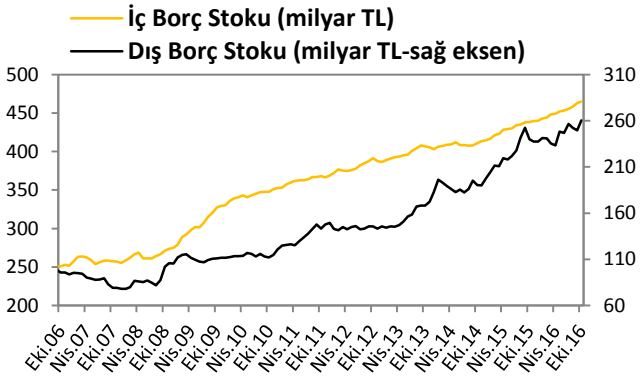

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

Türkiye'nin Net Dış Borç Stoku

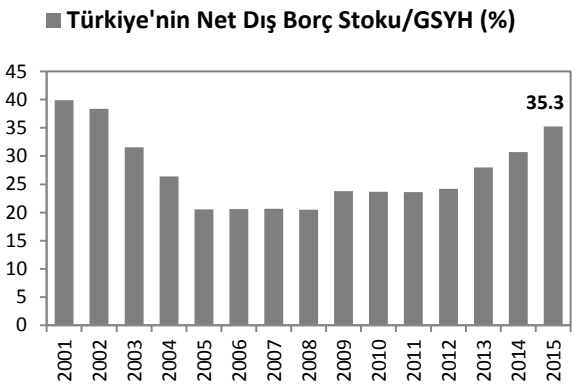

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

LİKİDİTE GÖSTERGELERİ

TCMB Faiz Oranı

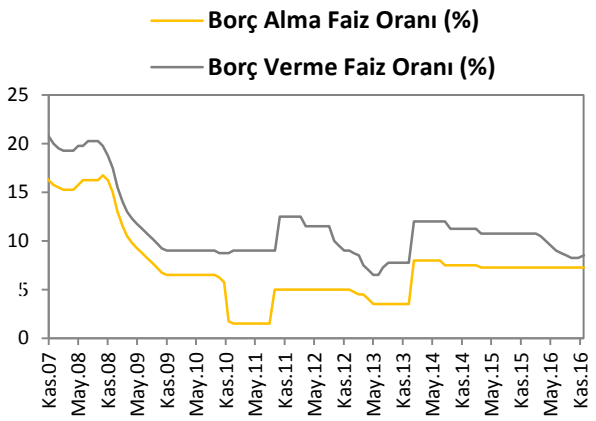

Kaynak:TCMB

Reel ve Nominal Faiz

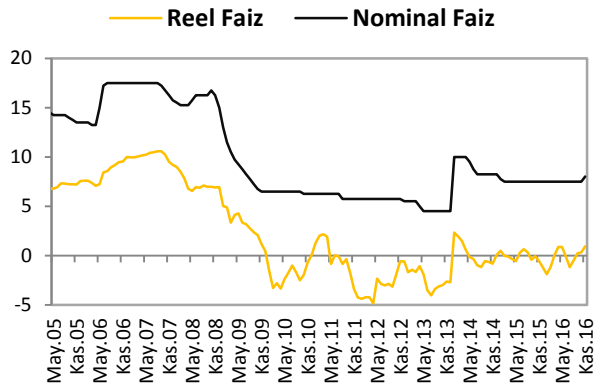

Kaynak:TCMB, VakıfBank

Dünya Piyasalarında Son Açıklanan Ekonomik Göstergeler

	Reel Büyüme (y-y,%)	Enflasyon (y-y,%)	Cari Denge/GSYH (%)*	Merkez Bankası Faiz Oranı (%)	Tüketici Güven Endeksi
ABD	1.6	1.6	-2.70	0.50	107.1
Euro Bölgesi	1.6	0.6	3.20	0.00	-6.10
Almanya	1.7	0.70	7.30**	0.00	97
Fransa	1.10	0.70	-0.13	0.00	-10.60
İtalya	0.61	0.10	2.13	0.00	107.90
Macaristan	2.00	1.00	2.26**	0.90	-16.50
Portekiz	1.60	1.10	0.45	0.00	-9.30
İspanya	3.20	0.70	0.98**	0.00	-2.20
Yunanistan	1.80	0.60	-0.00	0.00	-66.90
İngiltere	2.30	0.90	-4.33	0.25	-8.00
Japonya	0.90	0.10	3.33	-0.10	40.90
Çin	6.70	2.10	2.67	4.35	107.20
Rusya	-0.40	6.10	2.93**	10.00	--
Hindistan	5.30	4.14	-1.25	6.25	--
Brezilya	-2.87	7.87	-4.31**	14.00	103.20
G.Afrika	0.60	6.40	-5.44**	7.00	-11.00
Türkiye	3.09	7.00	-5.40**	8.00	68.93

Kaynak: Bloomberg. *: Cari denge verileri IMF'den alınmaktadır ve 2015 yılı verileridir. ** 2014 verileri.

Türkiye Makro Ekonomik Görünüm

	2014	2015	En Son Yayımlanan		2016 Yılsonu Beklentimiz
Reel Ekonomi					
GSYH (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	1 748 167	1 952 638	525 932	(2016 2Ç)	--
GSYH Büyüme Oranı (Sabit Fiyatlarla, y-y, %)	3.0	4.0	3.1	(2016 2Ç)	3.00
Sanayi Üretim Endeksi (y-y, %)(takvim etk.arnd)	2.6	4.6	-3.1	(Eylül 2016)	--
Kapasite Kullanım Oranı (%)	74.6	75.8	76.4	(Kasım 2016)	--
İşsizlik Oranı (%)	9.9	10.3	11.3	(Ağustos 2016)	10.50
Fiyat Gelişmeleri					
TÜFE (y-y, %)	8.17	8.81	7.00	(Kasım 2016)	8.00
ÜFE (y-y, %)	6.36	5.71	6.41	(Kasım 2016)	--
Parasal Göstergeler (Milyon TL)					
M1	251,991	312,309	359,733	(25.11.2016)	--
M2	1,018,546	1,206,005	1,374,529	(25.11.2016)	--
M3	1,063,151	1,249,183	1,417,929	(25.11.2016)	--
Emisyon	77,420	94,464	113,306	(25.11.2016)	--
TCMB Brüt Döviz Rezervleri (Milyon $)	106,314	95,703	99,034	(25.11.2016)	--
Faiz Oranları					
TCMB O/N (Borç Alma)	7.50	7.25	7.25	(02.12.2016)	--
TRLIBOR O/N	11.25	11.28	8.81	(02.12.2016)	--
Ödemeler Dengesi (Milyon $)					
Cari İşlemler Dengesi	-43,552	-32,170	-1,684	(Eylül 2016)	-34,600
İthalat	242,177	207,234	17,004	(Ekim 2016)	--
İhracat	157,610	143,839	12,840	(Ekim 2016)	--
Dış Ticaret Dengesi	-84,567	-63,395	-4,163	(Ekim 2016)	-61,000
Borç Stoku Göstergeleri (Milyar TL)					
Merkezi Yön. İç Borç Stoku	414.6	440.1	465.0	(Ekim 2016)	--
Merkezi Yön. Dış Borç Stoku	197.5	237.5	260.4	(Ekim 2016)	--
Kamu Net Borç Stoku	187.1	161.0	161.0	(2015)	--
Kamu Ekonomisi (Milyar TL)					
	2014 Ekim	2015 Ekim			
Bütçe Gelirleri	34.17	43.80	43.37	(Ekim 2016)	--
Bütçe Giderleri	37.18	36.56	43.47	(Ekim 2016)	--
Bütçe Dengesi	-3.01	7.24	-0.1	(Ekim 2016)	--
Faiz Dışı Denge	3.99	9.87	2.80	(Ekim 2016)	--

Cem Eroğlu	**Müdür**	**cem.eroglu@vakifbank.com.tr**	**0212-398 18 98**
Buket Alkan	**Müdür Yardımcısı**	**buket.alkan@vakifbank.com.tr**	**0212-398 19 03**
Fatma Özlem Kanbur	**Uzman**	**fatmaozlem.kanbur@vakifbank.com.tr**	**0212-398 18 91**
Bilge Pekçağlayan	**Uzman**	**bilge.pekcaglayan@vakifbank.com.tr**	**0212-398 19 02**
Elif Engin	**Uzman**	**elif.engin@vakifbank.com.tr**	**0212-398 18 92**
Sinem Ulusoy	**Uzman**	**sinem.ulusoy@vakifbank.com.tr**	**0212-398 19 05**
Ezgi Şiir Kıbrıs	**Uzman Yardımcısı**	**ezgisiir.kibris@vakifbank.com.tr**	**0212-398 18 93**

Bu rapor Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. tarafından güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan sağlanan bilgiler kullanılarak hazırlanmıştır. Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. bu bilgi ve verilerin doğruluğu hakkında herhangi bir garanti vermemekte ve bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan dolayı sorumluluk kabul etmemektedir. Bu rapor sadece bilgi vermek amacıyla hazırlanmış olup, hiçbir konuda yatırım önerisi olarak yorumlanmamalıdır. Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. bu raporda yer alan bilgilerde daha önceden bilgilendirme yapmaksızın kısmen veya tamamen değişiklik yapma hakkına sahiptir.